

Čestný doktorát Univerzity Karlovy udělen profesoru Thomasi F. Baborovi

Michaela Malinová

e-mail | michaela.malinova@lf1.cuni.cz

Klinika adiktologie 1. LF UK a VFN v Praze

Dne 6. října 2021 byl ve Velké aule pražského Karolina udělen doktorát lékařských věd honoris causa Thomasi F. Baborovi, Ph.D., M.P.H., emeritnímu profesorovi a bývalému vedoucímu Katedry komunitní medicíny a zdravotní péče na Lékařské fakultě Connecticutské univerzity v USA.

Obrázek 1 | Honorabilis promotor prof. PhDr. Michal Miovský, Ph.D., předává profesoru Baborovi diplom

Thomas Babor se narodil v roce 1944 v New Yorku. V roce 1966 absolvoval studium psychologie a svobodných umění na Manhattan College. V roce 1968 vystudoval psychologii na Arizonské univerzitě, kde v roce 1971 rovněž získal doktorát. V letech 1971–1972 byl v rámci stipendia Národního ústavu duševního zdraví (NIMH) zapojen do doktorandského výzkumného programu zaměřeného na sociální psychiatrii, který byl realizován na Harvard Medical School a v Boston City Hospital. V roce 1981 získal magisterský titul v oboru veřejné zdraví se zaměřením na psychiatrickou epidemiologii na Harvard School of Public Health.

Thomas Babor se podílel na množství klinických výzkumů v oblasti léčby a sekundární prevence poruch souvisejících s užíváním návykových látek. Na svém kontě má více než 160 recenzovaných publikací a 35 knih, editovaných svazků, příruček a zpráv věnujících se problematice léčby, politiky a časné intervence. Pravidelně

spolupracuje jako konzultant se Světovou zdravotnickou organizací, včetně jejích regionálních poboček v Latinské Americe a Africe. V rámci této své činnosti se podílí na validizaci a zavádění mezinárodních screeningových testů, jakými jsou např. nástroje AUDIT nebo ASSIST. Kniha *Publishing Addiction Science: A Guide for the Perplexed*, jejímž byl editorem, je věnována otázkám publikační etiky a vědecké integrity. V současnosti je tato publikace v celosvětovém měřítku jedním z nejuznávanějších a nejvyhledávanějších materiálů v rámci adiktologického vzdělávání.

Obrázek 2 | Profesor Babor přebírá medaili z rukou rektora UK prof. MUDr. Tomáše Zimý, DrSc.

Působení prof. Babora v akademické sféře zahrnuje pozice odborného asistenta v oboru psychiatrie na Katedře psychiatrie Harvard Medical School (1972–1975), docenta psychologie na témže pracovišti (1975–1983), docenta na Katedře psychiatrie Lékařské fakulty Connecticutské univerzity (1983–1988) s následnou profesurou na témže pracovišti (1998–1997) a pozici profesora na Katedře komunitní medicíny a zdravotní péče Lékařské fakulty Connecticutské univerzity (od roku 1997).

Výčet dosavadních pedagogických aktivit prof. Babora zahrnuje následující pozice a působení: lektor na Katedře psychologie Arizonské univerzity (1968–1970), kde vyučoval obecnou psychologii, sociální psychologii a sys-

témy a teorie v psychologii; vyučující na katedře psychologie a sociologie na Wheelock College v Bostonu, MA (1972–1977), kde učil sociální problémy, teorii osobnosti a abnormální psychologii; profesorský post na Lékařské fakultě Connecticutské univerzity (od roku 1986): volitelný seminář Biomedicínské a psychosociální aspekty alkoholismu; epidemiologická konference, kurikulum společného základu; vedoucí psychiatrické praxe; garant magisterského studia oboru veřejné zdraví, psychiatrická epidemiologie; systémy léčby duševních poruch a závislostí; doktorský proseminář zaměřený na veřejné zdraví; sociální a behaviorální základy veřejného zdraví – vybraná témata, klinický a zdravotnický výzkum poruch spojených s užíváním návykových látek.

Profesoru Baborovi byly během jeho života uděleny mnohé pocty a ocenění, např. stipendium *New York State Regents* (1962–1966), stipendium udělené na základě zákona *National Defense Education Act* (1968–1970), stipendium amerického Národního ústavu duševního zdraví (NIMH) pro výzkumnou činnost doktorandů (1971–1972), stipendium German Marshall Fund, cizojazyčný vzdělávací program pro sociální vědce, Grenoble (1975), postdoktorandské stipendium v oblasti psychiatrické epidemiologie na Harvard School of Public Health (1978–1979), cena Research Scientist Development Award udělovaná americkým Národním ústavem pro otázky užívání alkoholu a alkoholismus (NIAAA) (1977–1982), Health Net,

Inc., sponzorovaná akademická pozice („endowed chair“) v oboru komunitní medicíny (1997–2019), první cena v kategorii veřejného zdraví v soutěži knih se zdravotnickou tematikou Britské lékařské společnosti za rok 2004 pro titul Babor et al. (2003) *Alcohol: No Ordinary Commodity*, Oxford University Press (cenu obdrželo všech 15 autorů knihy) (2005), mezinárodní cena The Jellinek Memorial Prize udělovaná Torontskou univerzitou za přínos v oblasti zkoumání sociálních, kulturních a politických aspektů problematiky alkoholu – v oblasti výzkumu alkoholové problematiky je považována za jednu z nejprestižnějších (2005), cena Národního institutu pro užívání drog (NIDA) za významný přínos pro mezinárodní vědeckou spolupráci na podporu sabatikalu v Centru pro sociální výzkum v oblasti alkoholu a drog na Stockholmské univerzitě ve Švédsku (2006), cena Sekce pro alkohol, tabák a další návykové látky Americké společnosti pro veřejné zdraví za celoživotní práci, udělená u příležitosti 137. výročního setkání Americké společnosti pro veřejné zdraví ve Filadelfii (2009), cena Americké společnosti pro léčbu závislostí za vynikající přednáškovou činnost udělená na výročním zasedání ASAM v San Franciscu (2010), cena mezinárodního programu NIDA za mimořádný přínos v oblasti výzkumné spolupráce udělená na mezinárodním fóru Národního institutu pro užívání drog ve Scottsdale (2010), první cena v kategorii veřejného zdraví v soutěži knih se zdravotnickou tematikou Britské lékařské společnosti za rok 2010 pro titul Babor et al. *Drug*

Obrázek 3 | Společná fotografie v zázemí Karolina. Vepředu zleva rektor UK profesor T. Zima, profesor T. Babor, přednosta Kliniky adiktologie 1. LF UK profesor M. Miovský, děkan 1. LF UK profesor M. Vokurka

Policy and the Public Good (2010), čestné uznání v kategorii veřejného zdraví v soutěži knih se zdravotnickou tematikou Britské lékařské společnosti za rok 2011 pro titul Babor et al. *Alcohol: No Ordinary Commodity* (2011) a „Lumleyská přednáška“, britská Royal College of Physicians: „The art of getting science into practice in alcohol treatment: A quoi bon?“ (2011).

Obrázek 4 | Profesor T. Babor s diplomem a medailí

Profesor Babor je členem mnoha profesních organizací, např. Americké psychologické společnosti (APA), Americké společnosti pro veřejné zdraví (APHA), Societé Française d'Alcoologie (SFA), Společnosti pro výzkum alkoholismu (RSA), Britské společnosti pro studium závislosti (SSA), Mezinárodní asociace editorů adiktologických časopisů (ISAJE) (v minulosti byl jejím prezidentem) a Mezinárodní konfederace organizací zabývajících se adiktologickým výzkumem (ICARA).

V laudaci děkan 1. lékařské fakulty UK prof. MUDr. Martin Vokurka, CSc., řekl, že poprvé v dlouhé historii 1. lékařské fakulty a Karlovy univerzity bude udělen čestný doktorát doktora lékařských věd osobnosti, která svůj celý profesní život spojila s problematikou výzkumu závislosti a rozvoje oboru adiktologie.

Mimo jiné děkan upozornil na vazbu Thomase Babora k Čechům: Baborovi prarodiče pocházeli z Čech a přišli do Ameriky, stejně jako mnoho dalších krajanů, v předvečer první světové války. Jméno Babor, respektive Bavor přímo odkazuje na předky profesora Babora, na jeden z předních českých šlechtických rodů 13. století – Bavorů ze Strakonice. Předci Thomase Babora pocházejí z blatenské větve této rozvětvené rodiny, jejíž historie se datuje až do 12. století.

Systematická spolupráce prof. Babora a jeho podpora českých kolegů má dnes již téměř 20letou historii. Thomas Babor se mj. významně zasloužil o rozvoj našeho domácího časopisu *Adiktologie*, jehož šéfredaktorem je po mnoho let přední evropský biochemik a rektor Karlovy univerzity prof. Tomáš Zima. Byl to právě Thomas Babor, kdo pomohl vstupu našeho časopisu do mezinárodní asociace ISAJE a kdo mu pomohl dát jeho současnou podobu a úroveň, včetně transformace do podoby mezinárodního časopisu, jemuž se dostalo pocty stát se oficiálním časopisem největší světové adiktologické odborné společnosti ISSUP (International Society of Substance Use Professionals).

Profesor Babor vždy obětavě pomáhal budovat profil našeho prvního výzkumného specializovaného pracoviště v adiktologii, Centra adiktologie, které po mnoho let existovalo při Psychiatrické klinice 1. LF UK a VFN a stalo se klíčovým pro vznik samostatné kliniky závislostí, což byl evropsky unikátní počín a profilace. Pomoc pana profesora a jeho podpora byla důležitá pro několik pracovníků a pomohla vytvářet a upevňovat naši vazbu na americká univerzitní pracoviště.

Profesor Babor se významně a opakovaně zapojoval do probíhající reflexe a tvorby alkoholové politiky České republiky a odvážně několikrát poukazoval na její slabiny a nedostatky, přestože to často bylo velmi choulostivé. Jeho výrazný vliv na celou tuto oblast měl nakonec mj. vyústění také do podoby vzniku historicky prvního specializovaného veřejnozdravotního centra zabývajícího se alkoholem, které plní svoji roli jak směrem k výuce studentů, tak směrem k vědecko-výzkumné činnosti a poskytuje expertní služby také institucím, jako je Ministerstvo zdravotnictví, Úřad vlády ČR a podobně.

Za jeho přínos pro českou vědu a společnost byl profesoru Baborovi udělen doktorát lékařských věd honoris causa, nejvyšší ocenění Univerzity Karlovy.

Zpracováno z materiálu rektorátu Univerzity Karlovy. Autorem fotografií je Vladimír Šigut.